



Årsrapport 2017

Styrets beretning 2017

ÅRSREGNSKAP 2017 (pdf)

Virksomhetens art

Innovasjon Norge ble stiftet 19. desember 2003 og har hovedkontor i Oslo. Selskapet eies 51 prosent av Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet og 49 prosent av fylkeskommunene. Innovasjon Norge er organisert som et særlovsselskap, hvor selskapets styre har et selvstendig ansvar for virksomheten og resultatene som oppnås. Styret er ansvarlig for forvaltning og forsvarlig organisering av Innovasjon Norges virksomhet. Eierne utøver den øverste myndigheten i selskapet i foretaksmøtet.

Formål og mål

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

Hovedmålet med Innovasjon Norge er at selskapet skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og ulike regioners næringsmessige muligheter. Dette skal nås gjennom delmålene flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Innovasjon Norge mottar årlig mer enn 40 oppdragsbrev fra departementer, fylkeskommuner og fylkesmenn. Med utgangspunkt i statsbudsjettet gir oppdragsbrevene en samlet oversikt over oppdragsgivernes forventninger og krav knyttet til Innovasjon Norges virksomhet. Brevene gir videre oversikt over Innovasjon Norges bevilgningsrammer og føringer knyttet til satsinger, programmer og tjenester.

Hovedmålet og delmålene ligger til grunn for styringsdialogen med eiere, oppdragsgivere og Innovasjon Norge. Innovasjon Norges virksomhet og prioriteringer skal være i tråd med målstrukturen. Selskapets virksomhet skal bidra til måloppnåelse.

Innovasjon Norge tilbyr finansierings-, rådgivnings-, kompetanse-, nettverks- og profilerings tjenester. Hovedtyngden av selskapets ansatte sitter kundenært ved kontorene i alle landets fylker, eller markedsnært i flere enn tretti land over hele verden.

Innovasjon Norge har også en innovasjonspolitisk rolle og oppgave, nedfelt i stortingsmelding 22 Innovasjon Norge skal gi faglige innspill til offentlige myndigheter på nasjonalt og regionalt nivå i nærings- og innovasjonspolitiske spørsmål, herunder forslag om nye innsatsområder for framtidig politikkutforming. Innovasjon Norge er en viktig lyttepost for eiere og oppdragsgivere og skal gjennom sin kontakthflate mot norske bedrifter og næringer, nasjonalt og internasjonalt, fremskaffe kunnskap om hvilke utfordringer og muligheter norsk næringsliv til enhver tid står overfor. Innovasjon Norge skal også bidra til at ulike innovasjons-, nærings- og regionalpolitiske problemstillinger som er relevante for selskapets måloppnåelse, løftes frem i det offentlige ordskiftet.

Gode effekter i 2017

I 2017 har Innovasjon Norge lagt ned et betydelig arbeid for å følge opp eiernes og oppdragsgivernes ønske om bidrag til et Norge i omstilling. Selskapets hovedfokus i 2017 har vært å øke tilgangen på risikokapital til norsk næringsliv, bidra til økt eksport og internasjonalisering gjennom risikoavlastning og eksportbistand, samt gi våre oppdragsgivere innovasjonspolitiske råd som setter spor.

Innovasjon Norge mottok i 2017 bevilgninger og oppdrag via oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Utenriksdepartementet, fylkeskommunene, fylkesmennene og andre offentlige aktører. Felles for oppdragene er å bidra til verdiskaping og næringsutvikling i hele landet.

I 2017 har Innovasjon Norge videreført og styrket innsatsen inn mot det som vi ser virker godt for norsk næringsliv. Vi har bidratt til økt risikokapital for næringslivet gjennom økt bruk av risikolån og introduksjon av oppstartslån for gründere. Totalt ga Innovasjon Norge 1,5 milliarder i risikolån i 2017 og nådde målet om 100 millioner kroner i oppstartslån. Dette ble gjort mulig ved å signere en avtale med Det europeiske investeringsfondet (EIF) på totalt 1,2 milliarder kroner, slik at utlånet av risikolån til norske bedrifter kunne økes med 500 millioner i 2017. Tilgangen til kommersiell bankfinansiering ble også styrket gjennom pilotering av et nytt garantiinstrument som tilbyr risikoavlastning til innovative norske bedrifter. Bankene har bevilget 142 millioner i 2017 og etterspør allerede økte rammer.

Innovasjon Norge har gjennom 2017 arbeidet målrettet sammen med norsk næringsliv i deres arbeid for styrket internasjonal konkurransekraft. I dette arbeidet har våre distrikts- og utekontorer i samspill benyttet hele bredden av selskapets finansierings-, rådgivnings-, kompetanse-, nettverks- og profileringstjenester. Kundeeffektundersøkelsen viser at andelen kunder som sier at INs bistand har hatt stor betydning for eksport har økt fra 22 prosent i 2014 til 35 prosent i 2017.

Til sammen 3,8 milliarder kroner ble bevilget av Stortinget og fylkestingene. Sammen med våre låneordninger, bidro Innovasjon Norge i 2017 med 7,3 milliarder kroner til næringslivet.

Dette omfattet lån, tilskudd, rådgivning, profilering og nettverk gjennom Innovasjon Norges ulike tjenester. Midlene utløste investeringer på til sammen 20,8 milliarder kroner. Ni av ti bedrifter oppgir at Innovasjon Norges bidrag i høy eller middels grad har vært utslagsgivende for at deres prosjekt ble satt i gang.

Det betyr at én krone fra Innovasjon Norge utløser 1,8 kroner i egenfinansiering eller annen fremmedkapital. I tillegg utløser Innovasjon Norge også mange andre innovasjons- og internasjonaliseringsaktiviteter gjennom å mobilisere og tilføre kompetanse og nettverk.

Tallene for 2017 fra SSB indikerer at effekten av støtte fra Innovasjon Norge holder seg stabilt på et høyt nivå. Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i alle de tre effektindikatorne over en treårsperiode sammenlignet med kontrollgruppen; en årlig mervekst i sine salgsinntekter på 12,7 prosentpoeng (2016: 12,3), en årlig mervekst i verdiskaping på 6,1 prosentpoeng (2016: 6,2) og en årlig mervekst i produktivitet på 2,1 prosentpoeng (2016: 2,2). Det er således kun små endringer sammenlignet med fjoråret.

Det har vært en stabil utvikling i innovasjonshøyden siste år. I 2017 gikk 2,7 milliarder kroner, tilsvarende 39 prosent (2016: 41) av alle tilsagn om finansiering til prosjekter med innovasjonspotensial på internasjonalt nivå. Innovasjonshøyden har nå befestet seg omkring 40 prosent etter flere år med økning.

Selskapet utvikler løpende metoder for analyser og effektmålinger. For 2017 har Innovasjon Norge

styrket kunnskapsgrunnlaget for å kunne utøve sin rolle regionalt og har for første gang effektall som er brutt ned på fylkesnivå.

Styret er godt fornøyd med at Innovasjon Norge har fokus på å kommunisere, utforske og å tilegne seg ny kunnskap om hvilke tjenester og ordninger som gir best effekt i nærings- og innovasjonspolitikken. Samtidig erkjenner styret at det er et krevende arbeid i kontinuerlig utvikling, da bidrag fra Innovasjon Norge er ett av flere virkemidler som spiller inn i langtidsutviklingen av et oppstarts-, vekst- eller klyngeorientert selskap.

Til sammen gir evalueringer, utredninger, analyser og effektmålinger viktig styringsinformasjon og et kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av selskapet. Styret er opptatt av at selskapet må fortsette dette arbeidet og kommunisere læringen til eiere, oppdragsgivere og andre interessenter.

Eiernes forventninger

Innovasjon Norges styre er ansvarlig for å følge opp eiernes forventninger til selskapet og rapporterer på eiernes forventninger en gang per år.

Eierne har utarbeidet fire mål som gir retning for videreutvikling av Innovasjon Norge:

1. Styrket arbeid med internasjonalisering
2. En forenklet virkemiddelportefølje
3. God kundedialog
4. En tydeligere innovasjonspolitisk rådgiver

I 2017 befestet Regjeringen Norges satsing på eksport og internasjonalisering gjennom en nasjonal eksportstrategi. Norge skal styrke sin posisjon som handelsnasjon og strategien inkluderer tiltak for å styrke Invest in Norway, markedsføre norske grønne løsninger, etablere et eksportprogram og styrke klyngeinnsatsningen.

Innovasjon Norge fikk i januar 2017 i oppdrag å styrke Norges grønne offensive profil for å sikre økt eksport, gi flere samhandlingsarenaer og gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i. Sammen med norsk næringsliv utvikles det et digitalt utstillingsvindu for å vise frem norske grønne og bærekraftige løsninger. Målet er samtidig å ta en tydelig posisjon som pioner på bruk av ny teknologi for å løse verdens klima- og miljøutfordringer. Utstillingsvinduet blir en kanal for å nå frem til de internasjonale markedene. Dette er ett av flere viktige tiltak for å støtte norske bedrifter i deres eksportsatsing.

Med utenlandskontorer i viktige internasjonale markeder og et landsdekkende kontornettverk i Norge, har Innovasjon Norge et godt utgangspunkt for å bidra til internasjonal ekspansjon for norsk næringsliv. Som et ledd i å være relevante for våre kunder gjør Innovasjon Norge jevnlig en evaluering av vår tilstedeværelse i utlandet. I 2017 justerte Innovasjon Norge sin tilstedeværelse i totalt 11 land i tråd med input fra norsk næringsliv, markedene og strategien som er lagt for selskapet.

I 2017 forenklet vi kundereisen for norske eksportører i møtet med Innovasjon Norge. Den nye kundereisen bidrar til forenkling av arbeidsprosesser, digitalisering av eksporttjenestene og tydeligere kommunikasjon mot kundene. Vekstmuligheter i internasjonale markeder er gjennomgående tema i selskapets kundedialog – hjemme og ute. Egne internasjonaliseringsrådgivere mobiliserer for å få flere bedrifter til å satse utenfor Norges grenser, de kartlegger kundenes behov og kvalifiserer kunder før de går internasjonalt.

Den digitale selvtesten «Er du klar for eksport?» ble lansert i 2017 og skal bevisstgjøre kunden om hva som skal til for å lykkes med eksport. Gjennom Innovasjon Norges Eksportsenter er selskapets kompetanse på internasjonale handelsregler, EU og EØS gjort lettere tilgjengelig for kundene. I 2017 var stor etterspørsel etter handelsinformasjon, kurs og eksportrådgivning blant norske bedrifter og da med en moderat økning fra året før.

For å synliggjøre tilbudet til norske eksportører fra et samlet virkemiddelapparat har Innovasjon Norge sammen med representanter for Eksportkreditt, Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) og GIEK Kredittforsikring etablert et felles eksport-team. Uansett hvilken av de fire ovennevnte virkemiddelorganisasjonene bedriftene henvender seg til skal det sørges for at kunder blir koblet mot de tjenester og støtteordninger som er relevante i hvert enkelt tilfelle.

Det er styrets vurdering at disse endringene sikrer at Innovasjon Norges internasjonale tilstedeværelse og tjenestetilbud fremover vil være bedre tilpasset de behov næringslivet har og de oppdrag som selskapet har fått.

For å sikre at flere av våre kunder lykkes, må vi stadig forbedre tjenestene våre. I 2017 innførte vi første fase av en ny og forenklet tjenestemodell der kompetanse, rådgivning og finansielle tjenester kobles mer direkte mot kundenes overordnede ambisjoner og behov. Innføring av tjenestemodellen støtter dermed en ønsket vridning av kapasitet og kompetanse fra saksbehandling og over til dialog og sparring som har større verdi for kunden. Den nye løsningen gir også kunder og ansatte enklere og raskere tilgang til vår samlede ekspertise uavhengig av geografi og organisasjonsinndeling.

Utvikling og innføring av tjenestemodellen er realisert gjennom investering i digitalisering, men hadde ikke vært mulig uten flere års innsats for å designe felles informasjons- og prosessmodeller i selskapet.

Den nye modellen er igangsatt og de endringene som har blitt gjennomført har vært riktige. Overgangen til ny tjenestemodell endrer både hvordan våre ansatte skal møte kundene og hvilken kompetanse de må besitte. Da løsningen ble tatt i bruk undervurderte vi disse kulturelle utfordringene. I løpet av året har vi intensivert opplæringen både med personell og digitale ressurser for å trene alle medarbeidere i riktig bruk av de nye løsningene.

Innovasjon Norge søker hele tiden å være en god partner for våre kunder. I 2017 lanserte selskapet en ny kundetilfredshetsundersøkelse som fokuserer på kundens opplevelse av dialogen og kontakten med rådgiverne i Innovasjon Norge. Vårt mål er å gi god veiledning, være en god sparringspartner, finne riktige løsninger for kundens behov og følge opp kunden gjennom hele prosessen. Kundenenes tilbakemeldinger gis direkte tilbake til våre rådgivere gjennom eget dashbord og går inn i selskapets arbeid med å styrke kundeopplevelse og kundedialog. Gjennomsnittlig kundetilfredshet i 2017 hadde en score på over fem av seks mulige poeng.

Innovasjon Norge skal være en innovasjonspolitisk rådgiver for sine eiere og oppdragsgivere. Rollen som innovasjonspolitisk rådgiver er en todelt rolle; selskapet skal gi innspill til politikktutforming til sine oppdragsgivere og bidra til at problemstillinger som er relevante for selskapets måloppnåelse, fremmes i det offentlige ordskiftet

Innovasjon Norge deltar i økende grad i det offentlige rom og ordskifte, og har bidratt til å engasjere til innovasjonspolitisk debatt. 2017 var et år med høy aktivitet og godt gjennomslag for våre innovasjonspolitiske innspill. Den nasjonale eksportstrategien som Regjeringen lanserte i 2017 er i overensstemmelse med Innovasjon Norges forslag i Innovasjonstalen 2016 og ble også fulgt opp av økte oppdrag for Innovasjon Norge knyttet til økt eksport og utenlandsinvesteringer i budsjettet for 2018. Vi er også godt fornøyd med å ha bidratt til å sette teamet offentlig privat innovasjon på dagsorden med innovasjonstalen 2017. Regjeringen varslet i industrimeldingen en tyngre rolle for Innovasjon Norge på området offentlig privat innovasjon og også på dette området kom det økte rammer til satsingen i budsjettet for 2018.

Innovasjon Norge har deltatt på en rekke arrangementer i hele Norge og en del i utlandet for å gi innspill til utviklingen i norsk økonomi. Samtidig har selskapet gitt en rekke skriftlige innspill til statsbudsjett, strategier og meldinger til Nærings- og fiskeridepartementet.

I 2017 har selskapet jobbet med å styrke den faglige kompetansen internt for aktivt å kunne være en lyttepost for våre oppdragsgivere og eiere og i større grad vært en agendasetter eksternt for å være relevante ved å bidra til debatt om innovasjons-, næringsrettede og regionalpolitiske problemstillinger.

I 2017 har vi hatt spesielt fokus på å styrke Innovasjon Norges rolle som innovasjonspolitisk rådgiver i det regionale partnerskapet. Det er opprettet et eget region-team for å sikre en mer koordinert innsats og styrke det regionale apparatets evne til å gi faglig funderte innovasjonspolitiske råd. Videre har fokus i 2017 vært på å koble seg sterkere på eksterne miljøer nasjonalt og internasjonalt. Selskapet har signert en samarbeidsavtale med UiO og har blitt med i flere internasjonale arbeidsgrupper både under TAFTIE-paraplyen, IGL og Europakommisjonen.

Kostnadseffektiv drift

Styret følger selskapets drift løpende gjennom året med fokus på måloppnåelse, effektiv drift og ansvarlig forvaltning av fellesskapets midler.

I fase 1 (2014-2017) av Innovasjon Norges omstillingsreise har Innovasjon Norge arbeidet med forbedring og utvikling langs tre akser; (1) Arbeidsprosesser: måten vi jobber på internt og sammen med andre for å levere best mulig ut til kundene våre (2) Organisering: hvordan vi organiserer våre ressurser for å gi kundene tilgang til vår kompetanse og sikre likebehandling uansett hvor de henvender seg og (3) Digitale flater: hvilke verktøy vi tilbyr kolleger, kundene,

eiere og samfunnet for innsikt, samarbeid og selvbetjening. Målet har vært å ta ut økt nytte og effektivitet ved gjennomføre en større oppdragsmengde, bruke mer tid på kundene eller gjennom reduserte kostnader.

I 2017 leverte Innovasjon Norge mer til norsk næringsliv med mindre ressurser. Innovasjon Norge leverte i 2017 tjenester for 7,3 milliarder kroner til næringslivet. Med dette videreføres trenden for årene 2014-2017 hvorpå Innovasjon Norges samlede leveranser har økt fra 5,9 milliarder kroner til 7,3 milliarder kroner (+24 %). Samtidig viser selskapets samlede driftskostnader i samme perioden en reduksjon fra 1,5 milliarder kroner til 1,4 milliarder kroner (-6 %).

Nå retter vi blikket fremover i fase 2 av omstillingsreisen (2018 - 2020). Vi ser på hvordan erfaringer og ny kunnskap trekkes inn i omstillingsprosessen, og på hvilke løsninger som best får frem et enda mer målrettet og effektivt Innovasjon Norge for fremtiden. I dette arbeidet er styret, ledelsen, tillitsvalgte og ansatte en avgjørende drivkraft. Selskapets kostnadsutvikling er krevende å lese ut av årsregnskapet fordi årsregnskapet omfatter både selskapets leveranse kostnader, kunderettede aktiviteter og prosjekter. Administrasjonen utarbeider derfor driftsindikatorer som gir styret og oppdragsgiverne informasjon om utviklingen i selskapets kostnadseffektivitet.

Samarbeid med andre virkemiddelaktører

Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og SIVA er de tre hovedaktørene i regjeringens næringsrettede virkemiddelapparat. Hver for seg og sammen skal de tre aktørene gi et betydelig og effektivt bidrag til næringslivets innovasjonsevne, internasjonalisering og verdiskaping. De tre institusjonene har ulike roller, ansvar, kompetanse og oppgaver som skal være komplementære innenfor den samlede verdikjeden fra idé til marked. I 2017 har det vært et utstrakt samarbeid på strategisk og operativt nivå om det norske klyngeprogrammet, innspill til «Industrimeldingen», utviklingen av samarbeidet med fylkeskommunene og etableringen av Sivas Katapultprogram.

Fylkeskommunene har en sentral rolle som regional utviklingsaktør. En rolle som vil få ytterligere vekt med de nye regionene. Innovasjon Norges distriktskontorer har et tett samarbeid med hver

enkelt fylkeskommune på strategisk og operativt nivå. I 2017 etablerte Innovasjon Norge en egen gruppe som skal jobbe med å utvikle dette samarbeidet ytterligere blant annet gjennom å legge bedre til rette for at distriktskontorene kan trekke på kompetansen som finnes på hovedkontoret. Vi har nå faktagrunnlag om effekter og resultater pr region – noe som vil støtte våre distriktskontorer i deres innovasjonspolitiske dialog regionalt. I 2017 ble også den såkalte samarbeidsmodellen ferdig. Den er rammeverk for å styrke den strategiske dialogen med fylkeskommunen og virkemiddelapparatet regionalt. Modellen er utviklet i samarbeid mellom fylkeskommunene, Forskningsrådet, Siva og Innovasjon Norge. Denne vil bli rullet ut i 2018.

Eksportkreditt Norge, GIEK, GIEK Kredittforsikring og Innovasjon Norge har et godt samarbeid for å hjelpe norske bedrifter å lykkes ute i verden. Formålet med samarbeidet er å gi merverdi til norske bedrifter ved at de møter organisasjonenes tilbud samlet. De fire organisasjonene arrangerer sammen Eksportkonferansen og kåringen av årets beste eksportbedrift.

Regjeringen har lagt frem en egen strategi for utvikling av bioøkonomi i Norge. Et av tiltakspunktene i strategien er en mer koordinert innsats fra virkemiddelaktørene Forskningsrådet, Siva og Innovasjon Norge. I 2017 utarbeidet vi en felles arbeidsplattform for vår felles innsats innenfor Bioøkonomi. Formålet med denne er å bli bedre koordinert innen tematiske satsinger, forenklet overgang mellom virkemidler og felles informasjon og dialog med ulike aktører.

Med satsingen PILOT-E har Forskningsrådet, Enova og Innovasjon Norge etablert et sømløst tilbud til norsk næringsliv der utviklingsløpet kan forseres. Når man er innvilget PILOT-E prosjekt, kan man forvente finansiering og bistand hele veien fram til målet. I 2017 ble det gjennomført en utlysning innen to tema; utslippsfri transport på land og fremtidens digitaliserte energisystem.

I 2017 har selskapet styrket det strategiske og operative samarbeidet med KS, NHO, DIFI og Forskningsrådet om fornyelse av offentlig sektor og innovasjon i offentlige anskaffelser. Utllysning, veiledning og oppfølging av Innovasjon Norges nye satsing på offentlig privat innovasjon gjennomføres i tett samarbeid med NHO leverandørutviklingsprogrammet og DIFI.

Styret vurderer at Innovasjon Norge har et godt samarbeid med de andre virkemiddelaktørene og viser spesielt til etableringen av en god og inkluderende topplerdialog med SIVA og Forskningsrådet i 2015 og tilsvarende økt samarbeid med Eksportkreditt, GIEK og GIEK kredittforsikring i 2017. Det understøtter ambisjonene og ytterligere ønske om tydelige og samkjørte institusjoner der virkemidlene utfyller og underbygger hverandre, samt fremstår på en helhetlig måte for næringsliv, FoU-institusjoner og offentlige myndigheter.

Redegjørelse for årsregnskapet

Årsresultatet for 2017 ble 301 millioner kroner mot 211 millioner kroner for 2016. Resultat før tap, ble 251 millioner kroner i 2017 mot 222 millioner i 2016.

Netto renteinntekter utgjorde 416 millioner kroner i 2017 mot 386 millioner kroner året før. Økningen i netto renteinntekter skyldes høyere rentemargin. Utbytte og tap på verdipapirer har et tap på 6 millioner kroner i 2017 mot et tap på 4 millioner i 2016. Netto tapet skyldes i hovedsak reversering av tidligere nedskrivninger av aksjer i investeringsfondene på 7 millioner kroner og tap ved salg av aksjer i investeringsfondet for Nordvest- Russland på 13 millioner kroner.

Sum driftsinntekter er 1 214 millioner kroner mot 1 217 millioner kroner i 2016. Netto reduksjon på 3 millioner kroner skyldes en økning i offentlige inntekter med 14 millioner kroner, en reduksjon i eksterne inntekter med 29 millioner kroner og økning i diverse driftsinntekter på 12 millioner kroner. Økningen i diverse driftsinntekter skyldes i hovedsak at vi i 2017 har hatt en netto valutagevinst på

1,5 millioner kroner, mens vi i 2016 hadde netto valutatap 12 millioner kroner. Reduksjonen i eksterne inntekter skyldes i hovedsak redusert etterspørsel fra reiselivsnæringen av våre markedsføringskanaler og lavere aktivitetsnivå på fakturerbare tjenester. Økningen i offentlige inntekter er en følge av at det inntektsføres i forhold til kostnadspådrag ikke dekket av eksterne inntekter og diverse driftsinntekter.

Driftskostnadene er 1 374 millioner kroner mot 1 378 millioner kroner i 2016, en reduksjon på 4 millioner kroner. Lønns- og personalkostnadene er 694 millioner kroner i 2017 mot 691 millioner kroner i 2016, som er en marginal økning sammenlignet med 2016. Andre driftskostnader var på 209 millioner i 2017 mot 195 millioner kroner i 2016. Økningen skyldes i hovedsak økte IT kostnader sammenlignet med 2016. Direkte prosjektkostnader er på 455 millioner kroner i 2017 mot 484 millioner kroner i 2016. Reduksjonen skyldes i hovedsak lavere profilerings-, - kontor og kommunikasjonskostnader sammenlignet med 2016.

Netto tap på utlån er en inntekt på 50 millioner kroner mot en kostnad på 10 millioner kroner i 2016. Netto inntekten skyldes reversering av tidligere års tapsavsetning og har bakgrunn i at vi for ett enkelt engasjement har konstatert et betydelig mindre tap enn forventet ved forrige regnskapsavslutning og at våre kunder for tiden har god betjeningsevne. Tap på utlån er i det vesentligste relatert til lavrisikordningen. Det påregnes normalt årlige tap tilsvarende 0,5 % av porteføljen. For 2016 utgjorde tapsprosenten 0,1 %.

Tap på utlån knyttet til Innovasjon Norges risikolåneordninger og såkornfondene dekkes av tapsfond, og har dermed ikke resultatmessig effekt for Innovasjon Norge. Tap på utlån for risikolån- og garantiordningene var i 2017 94 millioner kroner, mot 40 millioner kroner i 2016. Denne utlånsvirksomheten er forutsatt å innebære høyere risikoprofil enn for lavrisikolåneordningen og med tap over tid på nær 5 % av porteføljen per år. Tapene utgjorde i 2017 2,9 % (1,5 % i 2016) av porteføljen. Såkornfondene har i 2017 tap på 31 millioner kroner, mot en tilbakeføring av tap på 11 millioner kroner i 2016. Lånene ble innvilget i perioden 2006 til 2008.

Tapsutviklingen er nært knyttet til konjunktursituasjonen. Det har over tid vært gode driftsbetingelser for lånekundene og dette har gitt seg utslag i lave tap på utlån.

Kontantstrømmen viser at det årlig går store brutto inn- og utbetalinger gjennom Innovasjon Norge. Dette skyldes særlig at en stor del av innlånene for lånevirksomheten refinansieres ca. hver tredje måned. Netto likviditet er økt med 193 millioner kroner, sammenlignet med en økning på 93 millioner kroner i 2016.

Innovasjon Norges balanse ved utgangen av året var 24,9 milliarder kroner, noe som er 900 millioner kroner mer enn i 2016 (24,0 milliarder kroner).

Netto utlån utgjorde 17,7 milliarder kroner per 31.12.2017 (17,2 milliarder kroner per 31.12.2016). Det er i 2017 utbetalt 3,0 milliarder kroner i nye utlån (3,0 milliarder kroner i 2016) og 2,7 milliarder kroner i tilskudd (2,9 milliarder kroner i 2016).

Selskapet har ikke hatt utgifter eller investeringer knyttet til forskning og utvikling i løpet av 2017. Det gjennomføres eksterne evalueringer og analyser av selskapets aktiviteter og virkemiddelbruk. Kunnskapen fra disse benyttes i selskapets utvikling av tjenestetilbud, organisasjon og arbeidsprosesser.

Risikostyring

Selskapet gjennomfører årlige vurderinger av forhold som er viktige for selskapets måloppnåelse på overordnet nivå. Dersom det skjer betydelige endringer i norsk økonomi, oppdragssituasjonen for selskapet eller selskapet har betydelige avvik i tertialvis rapportering av måloppnåelse, vil det gjennomføres ekstraordinære risikovurderinger. Ved behov gjennomføres risikovurderinger av kritiske funksjoner og avgrensede områder på lavere nivå.

Finansiell risiko

Den finansielle risikoen omfatter i hovedsak valuta-, likviditets-, kreditt- og renterisiko.

Valutarisiko. Innovasjon Norge har inntekter og kostnader i valuta. Valutarisiko knyttet til oppgjør av kostnadene veies i hovedsak opp ved at selskapet har bankkonti i valutaer for de vesentligste valutaene vi handler i. Likviditetsrisiko. Likviditetsrisiko er den risiko som er knyttet til Innovasjon Norges mulighet til å finansiere økning i utlån og evnen til å gjøre opp for sine forpliktelser ved forfall. Størrelsen på innlån og utlån styres gjennom oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet. Likviditetsrisikoen er således minimal.

Kredittrisiko. Kredittrisiko er finansiell risiko knyttet til utlånsvirksomheten og er en vesentlig risikotype i Innovasjon Norge. Utviklingen i låneporteføljen rapporteres til styret hvert tertial. Oppstår det vesentlige negative avvik i forhold til målene, foretas en justering av risikoprofil. Gjennomgang av de største låneengasjementene gjøres særskilt en gang i året. Hvert år, i forbindelse med regnskapsavleggelsen, gjennomgås alle vesentlige engasjementer og engasjementer med tapshendelse.

Lavrisikolånene gis på markedsmessige betingelser. Risiko i de enkelte prosjektene som finansieres skal være moderat. Risiko begrenses derved ved relativt høye krav til sikkerhetsstillelse. Utover risiko på enkeltengasjementer er det strukturell risiko knyttet til den bransjemessige fordeling av utlånsporteføljen, som avviker fra det som er vanlig for næringslivsporteføljer i banker. Vel 40 % er finansiering av fiskebåter, mens porteføljen forøvrig er omtrent likt fordelt mellom landbruk og industri.

Innovasjons- og risikolån er en låneform som skal bidra til å dekke i hovedsak små og mellomstore bedrifters behov for risikoavlastning i investeringsprosjekter gjennom toppfinansiering av et prosjekt. Disse lånene ytes med moderate krav til sikkerhetsstillelse, men det forutsettes at kundens betjeningsevne er vurdert å være tilfredsstillende. Risikoen i denne type lån er relativt høy.

Lån til såkornfondsselskaper er gitt som ansvarlige lån som matcher privat egen- og lånekapital. Lånene har høy risikoprofil.

Det er etablert tapsfond for innovasjons- og risikolån og garantier, samt for lån til såkornfondsselskaper. Målsettingen med tapsfond er å gjøre Innovasjon Norge i stand til å avlaste risiko i innovative prosjekter med vekstpotensial og derved bidra til å realisere flere lønnsomme prosjekter som det ellers vil være vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for i markedet. For en mindre andel av denne låneporteføljen deler European Investment Fund (EIF) tapsrisikoen med Innovasjon Norge på 50/50-basis.

Renterisiko. Renterisikoen styres og reduseres gjennom en tilpasning av utlånsvilkårene til vilkårene på innlånsiden. Innlånene skal motsvare utlånene, samt sørge for nødvendig likviditet for å operere låneordningene. Innlånene avspeiler renteprofilen på utlånsmassen.

Operasjonell risiko

I operasjonell risiko ligger alle de potensielle tapskilder som er knyttet til den løpende driften av Innovasjon Norge. Dette er for eksempel svikt i rutiner, svikt i datasystemer, kompetansesvikt og tillitsbrudd hos ansatte. Internkontroll er et viktig hjelpemiddel for å redusere den operasjonelle risikoen.

Selskapets styrende dokumenter er samlet og tilgjengeliggjort i egen database. Innovasjon Norge har beredskapsplaner og gjennomfører jevnlige øvelser. En egen compliancefunksjon bidrar til at selskapet reduserer risikoen for å pådra seg offentlige sanksjoner, økonomiske tap eller tap av omdømme som følge av eksternt og internt regelverk ikke etterleves. En av oppgavene til compliancefunksjonen er å håndtere varslingssaker. I 2017 ble 15 saker tatt under behandling i samsvar med prosedyren for håndtering av varslingssaker. Flertallet av sakene (60 %) gjaldt påstander om kritikkverdige forhold hos kunder av Innovasjon Norge.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift. Regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld og resultat. Det har ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets utgang som er av betydning ved bedømmelsen av selskapet og som ikke fremkommer av årsregnskapet med tilhørende noter.

Arbeidsmiljø

Innovasjon Norge er en IA-virksomhet (inkluderende arbeidsliv) og er tilknyttet bedriftshelsetjeneste både ved hovedkontoret og ved distriktskontorene. For kontorene i utlandet er det etablert regionale verneombud, samt samarbeids- og arbeidsmiljøutvalg ved de største kontorene i Norge. Det er etablert et internkontrollsystem for helse, miljø og sikkerhet som en integrert del av den totale kvalitetssikringen i organisasjonen. Det er etablert rutiner for varsling.

Sykefraværet for 2017 var på 2,92 %, mot 3,6 % i 2016. Til sammenligning var sykefraværet i offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning 6,4 %. Det har ikke vært rapportert om skader i 2017.

Innovasjon Norge vurderes som en attraktiv arbeidsplass, både av egne medarbeidere og potensielle jobbsøkere. Selskapet ble i 2017 kåret til Norges mest attraktive arbeidsgiver blant økonomiutdannede i en survey gjennomført av Universum.

Ansatt turnover i 2017 er på totalt 9,6 % (inkludert vikarer, ansatte på engasjement og pensjonister). Ser vi på turnover av kun fast ansatte (eks. pensjonerte medarbeidere) er dette tallet 6,8 %. 52 nye medarbeidere er rekruttert eksternt, mens selskapet har gjennomført 34 interne rekrutteringer (intern mobilitet).

Medarbeiderundersøkelsen er utsatt til våren 2018 som følge av pågående anbudsprosess.

Likestilling og mangfold

Likestilling og mangfold er implementert i selskapets rutiner og retningslinjer. Bevissthet rundt dette skal inngå som en naturlig del i måten selskapet jobber på.

Styret består av 11 medlemmer, hvorav seks kvinner og fem menn. I 2017 er andelen kvinner i toppledergruppen seks av elleve (54 %).

Kvinneandelen i Innovasjon Norge var 55 % ved utgangen av 2017. Kvinneandelen av de nyansatte i løpet av 2017 var på nærmere 60 %.

Stillingskategori	2017	2016
Direktør	52 %	44 %
Advokat	50 %	43 %
Avdelingsleder	49 %	47 %
Spesialrådgiver	36 %	32 %
Seniorrådgiver	50 %	48 %
Rådgiver	79 %	78 %
Konsulent	83 %	81 %

Lønnsforholdet mellom kvinner og menn

Stillingsnivå	Forskjell i gjennomsnittlig grunnlønn (kvinner/menn)	
	2017	2016
Direktør	-2,44 %	1,10 %
Avdelingsleder	-3,81 %	-1,40 %
Spesialrådgiver	-3,73 %	-4,40 %
Seniorrådgiver	-2,75 %	-2,80 %
Rådgiver	-2,83 %	-4,10 %
Konsulent	ikke tilgjengelig*	-4,40 %

*Færre enn 4 ansatte i utvalget

Tabellen viser forskjellen mellom kvinners snittlønn som andel av menns snittlønn. Resultatet her tilsier at kvinners gjennomsnittslønn ligger noe under menns gjennomsnittslønn i stillinger på samme nivå.

I Innovasjon Norge har man en aktiv og bevisst holdning til likelønn ifm nyansettelser og intern mobilitet, som er et viktig verktøy gitt virksomhetens grad av mobilitet. Generelt er vi bevisst forskjellene i lønn på det enkelte stillingsnivå, og jobber aktivt med å sikre prinsippet om likelønn.

Av 697 ansatte per 31.12.2017 arbeider 29 deltid. Av disse er 66 % kvinner.

Selskapet følger retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper.

Innovasjon Norge har en mangfoldserklæring i alle stillingsutlysninger som vektlegger at rekrutteringen skal sikre et mangfold med hensyn til kjønn, alder og kulturell bakgrunn. Innovasjon Norge har en generell tilrettelegging for dette mangfoldet.

Fokus på mangfold er fortsatt prioritert i Innovasjon Norges HR-strategi for perioden 2017-2020. Vi har et definert mål om å ha minst 10 % mangfold (kulturell bakgrunn) i selskapets nyansettelser i Norge.

Det rapporteres årlig til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet om status på rekruttering og ansettelser av nye medarbeidere med innvandrerbakgrunn.

Intern omstilling og organisering

Innovasjon Norges omstillingsreise (INChange) startet i 2014. Med ny regjering, ny styreleder, ny administrerende direktør og et betydelig kutt i selskapets budsjetter 2015, igangsatte selskapet en omstillingsprosess som innebar å sette ny retning for å tydeliggjøre og effektivisere selskapets tjenester, formål og relevans for et Norge i omstilling

Ved utgangen 2017 har Innovasjon Norge gjennomført første fase (2014-2017) av sin omstillingsreise. I disse årene har vi arbeidet med forbedringer knyttet til arbeidsprosesser, organisering og nye digitale flater. Endringsprosessene bygger på et solid kunnskapsgrunnlag av analyser som viser hva våre kunder er opptatt av, hva våre eiere ønsker seg og hvordan vi kan forenkle og effektivisere hverdagen til våre medarbeidere.

Når er tiden kommet for å ta en felles pust i bakken, samle trådene og oppsummere erfaringer og

evalueringer før vi går inn i implementering av fase to. Det er derfor gjennomført interne evalueringer knyttet til flere av de igangsatte tiltakene fra fase en, og erfaringer og ny innsikt skal tas inn i det videre arbeidet. Dette gjøres i tett samarbeid med de tillitsvalgte, nøkkelpersoner i INChange prosjektene og alle mellomlederne i selskapet. I 2018 skal vi rette blikket fremover i fase 2 av omstillingsreisen (2018 - 2020) og lage en milepælsplan for utvalgte aktiviteter som vil bidra til et ytterligere relevant, målrettet og effektivt Innovasjon Norge fremover.

Styret anser selskapets innsats og resultater med det interne omstillingsarbeid i 2017 som svært tilfredsstillende.

Kompetanse- og lederutvikling

Innovasjon Norge er en organisasjon med kontinuerlig behov for å omstille seg for å holde seg relevante for våre kunder og norsk næringsliv. Dette gjøres i stor grad ved å øke-/endre kompetanseutviklingen hos våre ansatte slik at de forblir relevante for nye jobber og endringer i kompetansebehov, samt sørge for at vi får et jevnt tilslag av nødvendig kompetanse utenfra.

Innovasjon Norge er en kunnskapsorganisasjon hvor evnen til å levere relevante og gode tjenester hviler på vår evne til å koble de riktige menneskene, utvikle deres kompetanse og tilrettelegge for en digital og fleksibel arbeidshverdag. I 2017 ble det utviklet en kompetansestrategi og digital læringsplattform for kompetanseutvikling i Innovasjon Norge.

I september 2017 ble overordnet kompetansestrategi lagt frem for alle medarbeidere i Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge er en distribuert organisasjon. Samarbeid og kjennskap på tvers av kontorer er derfor en viktig del av vår kompetanse. On the job training er Innovasjon Norges effektive måte å utvikle denne kompetansen på. Det legges til rette for samhandling i prosjekter, innen fagområder, samt deling og erfaringsutveksling. Innføring av felles delingsplattform gjør det mulig å utnytte ny teknologi i kompetanseutviklingen gjennom etablering av interessegrupper og digitale prosjekter. Intern hospiteringsordning har også vært gjennomført i 2017. Ordningen er en verdifull og effektiv måte for kompetanseoverføring og samarbeid på tvers av Innovasjon Norges kontor. Ordningen vil bli videreført i 2018.

Lederutvikling har høy prioritet i Innovasjon Norge. Etter to år med systematisk fokus ser vi effekten av dette arbeidet. Innovasjon Norge bruker et bredt spekter av metodikk og innhold, og lederne gir selv tilbakemelding på at dette virker. Det er utviklet en egen modell for lederutvikling og etablert egne HR ressurser som har som sin hovedoppgave å drive frem vår satsing på lederutvikling.

Alle ledere i Innovasjon Norge inngår i en mentorgruppe med 4-5 andre ledere i organisasjonen. Dette er en trygg arena for å støtte og utfordre hverandre, og en viktig arena for å fremme samarbeid mellom hovedkontor, distriktskontor og utekontor.

Ytre miljø

Virksomheten har ikke bidratt til forurensning av det ytre miljø utover det som er naturlig for denne type virksomhet. Hovedkontoret og distriktskontorene er sertifisert som «Miljøfyrtårn».

Redegjørelse om samfunnsansvar

Innovasjon Norge skal arbeide for å styrke arbeidet med bedrifters samfunnsansvar og forebygging av korrupsjon, både internt i selskapet og hos selskapets kunder.

Innovasjon Norges Bærekraftstrategi (2016-2020) setter rammene for alt arbeid i Innovasjon Norge, og legger FNs bærekraftsmål, prinsippene til FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter til grunn for arbeidet med strategien og implementeringen. Kravene vi stiller til kunder og samarbeidspartnere er omtalt i dokumentet «God forretningsskikk – Innovasjon Norges forventninger til kunder og samarbeidspartnere», som baserer seg på de samme retningslinjene og prinsippene - alle anerkjente standarder på samfunnsansvarsområdet.

Innovasjon Norges forventninger og krav til egne ansatte, tillitsvalgte og konsulenter som utfører tjeneste for selskapet er beskrevet i selskapets «Etiske Retningslinjer og antikorrupsjonspolicy». De etiske retningslinjene inneholder også et eget kapittel om forretningsetikk der det understrekes at

etikk og samfunnsansvar skal være en del av vurderingskriteriene ved bruk av tjenester, for valg av samarbeidspartnere og leverandører. Innovasjon Norges samfunnsansvarsarbeid og etiske rammeverk er også et eget punkt i selskapets prosedyre for «onboarding» av nyansatte.

Samfunnsansvar er en integrert del av Innovasjon Norges tjenester, og det er et krav at alle som mottar tjenester fra Innovasjon Norge ivaretar god forretningsskikk i tråd med globalt anerkjente retningslinjer. Dette innebærer også at kunder og samarbeidspartnere demonstrerer vilje og evne til forbedringer i tråd med relevante prinsipper og retningslinjer og beste praksis for sin sektor. Bestemmelser om dette er også inntatt i Innovasjon Norges standardvilkår.

En egen «Veileder for helhetlig vurdering av bærekraft i finansieringssaker» er tilgjengelig for selskapets kunde- og finansieringsrådgivere. I Innovasjon Norges kompetansetjenester leveres det i enkelte av programmene en egen modul på samfunnsansvar, særlig tilpasset bedrifter som satser internasjonalt.

For rådgivnings- og kompetansetjenester som leveres av Innovasjon Norge er prinsippene om god forretningsskikk fulgt opp blant annet i klyngeprosjekter der spesifikke spørsmål om bærekraft, samt spørsmål om hvorvidt bedriften rapporterer i henhold til ulike rammeverk for samfunnsansvar er tatt inn i nullpunkt- og følgeanalysen.

Innovasjon Norge forvalter flere oppdrag som bistår bedrifter inn i krevende markeder. I 2017 har god forretningsskikk, med hovedvekt på forståelsen av de krav og forventninger som stilles knyttet til å ha en ansvarlig tilnærming for å unngå å medvirke til brudd på menneskerettigheter, bidra til skade

på miljøet, bidra til korrupsjon, eller bidra til skade for forbrukere og samfunnet, vært på agendaen i flere seminarer og møteplasser innenfor rammen av Innovasjon Norges oppdrag. Deltakere har vært både norske og utenlandske selskaper, virkemiddelaktører og myndighetsrepresentanter.

Selskapet har i 2017 videreført obligatorisk antikorruptjonsopplæring for alle ansatte. Formålet med opplæringen er å sikre at alle som utfører arbeid eller tjeneste for Innovasjon Norge ikke bare kjenner til gjeldende rettslig rammeverk, men også er trent jevnlig i å identifisere og håndtere situasjoner som kan oppstå. Det er et mål å gjennomføre dilemmatrening for alle ansatte to ganger i året.

Korrupsjonsrisiko har en sentral plass i selskapets etiske retningslinjer og er ytterligere utdypet i egen antikorruptjonspolicy. Innovasjon Norge har også utdypende retningslinjer omkring habilitet, adgangen til å inneha tillitsverv og bierverv, samt regler for eierskap og handel med verdipapirer.

Innovasjon Norge har etablert en egen Compliance-funksjon som en uavhengig kontrollfunksjon i selskapets internkontrollsystem. Denne overvåker og rapporterer jevnlig selskapets eksponering for manglende compliance. Det gjennomføres årlige kartleggingsaktiviteter for å identifisere hvilke tjenester og selskapsprosesser som er utsatt og hvilke tiltak som bør iverksettes for å redusere risikoen.

I november 2017 lanserte Innovasjon Norge en elektronisk varslingskanal som også er tilgjengelig for eksterne. Varslingskanalen – som er tilgjengelig både på intranettsidene og Innovasjon Norges hjemmeside – gjør det mulig for selskapet å kommunisere med anonyme varslere uten at anonymiteten går tapt.

Innovasjon Norge har siden 2016 hatt konsesjon fra Datatilsynet til å gjennomføre Integrity Due Dilligence på kunder og leverandører. Det er utarbeidet en egen prosedyre som speiler hovedvilkårene i konsesjonen.

EUs forordning for personvern (General Data Protection Regulation – «GDPR») trer i kraft 25. mai 2018. Innovasjon Norge jobber målrettet for at virksomhetens styrende dokumentasjon og systemer skal være i samsvar med det nye regelverket.

Som et ledd i arbeidet med å forankre samfunnsansvarsarbeidet i hele Innovasjon Norge er det etablert et eget kompetanseteam med ressurspersoner på tvers av kontorene. Disse skal støtte våre medarbeidere og gjennomføre opplæringstiltak for å øke bevisstheten i selskapet på samfunnsansvar generelt.

Resultatdisponering

Regnskapet for 2017 viser et overskudd på 301 millioner kroner. For ytterligere detaljer rundt

utbytteregler vises det til note 37. Styrets forslag til disponering av overskuddet er som følger:

Avsatt utbytte til eier Nærings- og fiskeridepartementet fra:		
Lavrisikordningen	kr	245 990 695
Overføres til eier Nærings- og fiskeridepartementet fra:		
Innovasjonslån og garantier	kr	24 882 017
Overføres til eiere, fylkeskommunene, fra:		
Risikolån og garantier	kr	15 743 308
Fordelt på:		
Møre og Romsdal fylkeskommune	kr	3 105 600
Troms fylkeskommune	kr	2 644 617
Trøndelag fylkeskommune	kr	2 188 082
Finnmark fylkeskommune	kr	1 562 077
Nordland fylkeskommune	kr	1 528 185
Sogn og Fjordane fylkeskommune	kr	1 437 010
Hedmark fylkeskommune	kr	1 023 046
Hordaland fylkeskommune	kr	741 371
Telemark fylkeskommune	kr	630 737
Oppland fylkeskommune	kr	506 270
Aust - Agder fylkeskommune	kr	170 104
Buskerud fylkeskommune	kr	132 402
Vest - Agder fylkeskommune	kr	67 912
Østfold fylkeskommune	kr	5 895
		<u>15 743 308</u>
Overført fra opptjent kapital:		
Investeringsfondet for Nordvest-Russland	kr	2 503 379
Investeringsfondet for Øst-Europa	kr	<u>7 040 962</u>
		9 544 341
Avsatt til opptjent egenkapital:		
Lavrisikordningen	kr	23 428 911
Tjenesteleveranser og tilskuddsforvaltning	kr	-
Sum totalt		300 500 590

Utsiktene for 2018

Regjeringen har fremlagt sin nye Jeløya plattform og er tydelig på at Norge fremdeles er i omstilling. Første utfordring å «omstille norsk økonomi for å skape vekst, nye arbeidsplasser og sikre flere ben å stå på».

Satsingen på næringsrettet forskning, innovasjon og gründerskap er tydelig, og ambisjonen om at Norge skal bli blant de ledende landene i Europa når det gjelder innovasjon, er klart uttrykt. Gründerskap, entreprenørskapskultur og tilgang til kapital trekkes frem som sentrale elementer for å bygge nye bedrifter og arbeidsplasser.

Innovasjon Norge er klar til å bidra sterkt og tydelig på regjeringens ambisjoner. Selskapets strategi for 2016-2020 angir retning og prioriteringer for selskapet frem mot 2020 i en tid der Norge står overfor store omstillinger. Selskapet er, og vil være, en relevant, kompetent og nyttig partner for regioner, bedrifter og gründere som vil skape fremtidens bærekraftige arbeidsplasser og bedrifter. Innovasjon Norge skal i 2018 bidra til «et Norge i omstilling» gjennom å styrke tilgangen på risikokapital, bidra til økt eksport av bærekraftige løsninger og gi innovasjonspolitiske råd som setter spor. Dette skal nås gjennom innsats for flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.